

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27, Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, petek 24. maja 1940

Cena posamezni
številki din 1.50

Ne gre brez gospodarskega sveta

Današnja vojna se ne vodi le na bojiščih, temveč tudi na gospodarskem polju. Zaradi tega so danes postavljena gospodarska vprašanja v ospredje vsega javnega dela, zato je tudi vpliv države na gospodarstvo vedno večji. Vsaka država se pač zaveda, da sedanjih do skrajnosti napetih situacij ne more dobro prenesti, če ni njeno gospodarstvo docela organizirano in usposobljeno, da da državi vse ono, kar ta v svojo obrambo potrebuje.

Tudi pri nas posega naravno država vedno bolj v gospodarsko življenje. To je nujnost, ki izvira iz sedanjih napetih političnih razmer in zato tudi nihče temu poseganju države v gospodarstvo načeloma ne oporeka. Toda pri tem je treba pomisliti naslednje. Naša država nima tako visoko izdelanega in popolnega državnega aparata kot druge države. Če n. pr. uvedejo v Nemčiji karte za te ali one predmete, je skoraj gotovo, da bo ta kartni sistem tudi dobro deloval. Enako je računati s tem, da bo tudi upravni aparat Anglije zmagal vse naloge, ki mu jih bo poverila londonska vlada. Pri nas pa upravni aparat ni na tej višini in to ni na vse zadnje nobena sramota, ker je še mlad in ker je nastal iz cele vrste čisto različnih upravnih sistemov. Bil bi že skrajni znak neobjektivnosti, če te resnice ne bi hoteli priznati.

Pomanjkljivosti upravnega aparata nujno dajejo večjo veljavo zasebni iniciativi. Mnoge pomanjkljivosti v upravnem aparatu se morejo popraviti sploh samo s pomočjo zasebne iniciative. Zato je potrebno, da se vlada pri svojih gospodarskih ukrepih čim bolj poslužuje zasebne iniciative, ki pa mora biti organizirana, če hoče dati res dobre rezultate. Pomoč zasebne iniciative ne sme biti le slučajna, a tudi ne nesistematična, ker je takšna pomoč nujno neefektna.

Za organizacijo zasebne iniciative pa ni druge poti kakor ustanovitev gospodarskega sveta, t. j. centrale, ki združuje v sebi vse gospodarske panoge. V tej centrali bi se vsi zasebni interesi posameznih gospodarskih strok spravili na skupni imenovalnik in ko bi bila ta harmonija dosežena, bi bilo tudi vse delo lahko.

Pri tem pa je treba pripomniti še naslednje: Resnično zastopajo posamezne gospodarske stroke le praktični gospodarski ljudje. Kaj potrebuje tekstilna industrija, to ve le oni, ki dejansko vodi ter upravlja tekstilno tovarno, ne pa tisti, ki se je le teoretično bavil s temi posli. Kaj potrebuje veletrgovina, ve v resnici le veletrgovec, ki prenaša vse težave uvoza blaga in vse težave razdelitve tega blaga med konsumente. Dobre nasvete, kako dvigniti gradbeno delavnost, morejo dati zopet samo praktični gradbeniki, ki poznajo vse težave svoje stroke na terenu. In tako je tudi pri vseh drugih gospodarskih panogah. Vsa čast teoretikom, kadar vladajo mirni in normalni časi, toda v izrednih razmerah gre beseda predvsem praktičnim gospodarskim ljudem.

Iz tega pa sledi, da ima smisel

samo gospodarski svet, ki se ustanovi iz vrst naših praktičnih gospodarskih ljudi. Zato se morajo člani gospodarskega sveta voliti, ne pa imenovati. Te volitve ne bi bila prav nobena težava, ker so skoraj vse gospodarske stroke že organizirane in ker imamo skoraj za vse gospodarske stroke stanovske organizacije, ki so v vsakem oziru upravičene zastopati te stroke. Za izvolitev članov gospodarskega sveta v sedanjih izrednih časih ni torej treba niti nobenih direktnih volitev, ker se mo-

rejo ti izvoliti indirektno po stanovskih organizacijah. Zato pa tudi ne drži noben izgovor, da se gospodarski svet ne bi mogel že v najkrajšem času izvoliti in sestati.

Gospodarski svet pa nam je v današnjih slabih časih še prav posebno potreben, ker bi bil že po sili razmer tudi oni forum, ki bi branil enotnost državnega gospodarskega ozemlja. V času notranjega preurejanja države je takšna organizacija še prav posebno potrebna, ker bomo brez nje kar

nevede zalezli v nevarna trenja med posameznimi pokrajinami.

Danes že imamo celo vrsto strokovnih posvetovalnih odborov, ki pa ne morejo z vso uspešnostjo delovati, deloma zaradi svoje sestave, deloma pa tudi zato, ker so med seboj premalo povezani. Z ustanovitvijo gospodarskega sveta bi se tudi ta nedostatek odpravil.

Takšna obilica samih pozitivnih razlogov za ustanovitev gospodarskega sveta! Kako je sploh mogoče, da ga še vedno nimamo?

Svetovni lesni trg v vojnih razmerah

Zadnji politični dogodki na svetu so imeli naravno tudi velik odmev v svetovni lesni trgovini. Ta trpi zaradi negotovosti, direktne vojne nevarnosti, večjega prevoznega rizika, blokade, nesorazmerja med cenami na notranjem in zunanjem trgu, zaradi večje potrošnje v izvoznih državah itd. Vsi ti činitelji skupno, pa tudi vsak za sebe, vplivajo na svetovni trg ter omejujejo v nekaterih državah trgovino tudi do maksimuma. Te činitelje, ki se opažajo pri skoraj vseh proizvodih, se opažajo tudi v gozdni in lesni industriji. Vojni dogodki zadnjih dni so usmerili izvoz v nekaterih državah izključno na eno stran, v drugih državah pa se opaža tendenca pridobitve novih trgov namesto dosedanjih ogroženih ali tudi popolnoma zaprtih. V tem se razlikujejo države, ki so postale bojno ozemlje od vojskujočih, te pa zopet od nevtralnih.

Severna Evropa

je pod vtisom zadnjih dogodkov v znaku radikalne izpremembe smeri svojega izvoza. V tem oziru je najbolj značilno stališče Danske. Zasedena od Nemčije ne more več vzdrževati zvez s svojimi tradicionalnimi tržišči ter je navezana skoraj izključno samo na nemški trg. Kakor poroča danski kmetijski svet, se je že začela neka nemška delegacija pogajati o prevzemu vseh danskih rezerv, ki jih je danska vlada zbrala zaradi grozečih vojnih dogodkov. Zelo vpliva na severne zemlje tudi angleška blokada, ker morejo zaradi nje izvažati svoje proizvode skoraj samo v Nemčijo. Finska, ki se sedaj polagoma popravlja od vojne, je že začela pogajanja z Nemčijo zaradi dobave svojega lesa Nemčiji.

Še pred samimi zadnjimi dogodki je v Belgiji belgijska zunanja trgovina trpela zaradi vojne v severni Evropi. Skandinavske in baltičke države so bile glavne izvoznice iglastega lesa v Belgijo. Tri četrtine vsega tega lesa je dobila Belgija v l. 1938. in 1939. iz teh držav. Ta uvoz se je po zadnjih dogodkih čisto ustavil. Zaradi tega je Belgija tudi popolnoma ustavila izvoz lastnih lesnih vrst v druge države, tako tudi v bratsko Nizozemsko. Poleg tega je začela uporabljati lasten les za izdelke, za katere se navadno ni uporabljala. To velja v prvi vrsti za topolovino, katere ima Belgija zelo mnogo. Iz topolovine so začeli izdelovati ne samo zaboje, temveč tudi druge predmete. — Vzrok je tudi v tem, ker je topolovina mnogo cenejša od iglaste-

ga drevja. Pragov iz Francije in Jugoslavije Belgija ni mogla več dobivati.

Tudi Anglija je prišla zaradi zadnjih dogodkov v nove razmere. Vojna na severu je zaprla lesni izvoz v Anglijo iz skandinavskih in baltičkih držav. Da nadomesti ta primanjkljaj, je začela v večji meri izkoriščati lastne gozdove. Poleg tega pa je začela uvažati les iz svojih kolonij in dominionov. Tako se sodi, da bo Kanada popolnoma nadomestila bivši lesni uvoz iz skandinavskih in baltičkih držav. Zaradi tega je Anglija tudi povečala svojo trgovinsko mornarico, ki naj dovažala les iz Kanade.

Južni trgi

Italija skuša vedno bolj uveljaviti svojo avtarkično tendenco, da bi pokrila notranje potrebe z lastnimi proizvodi ali da nadomesti težko dosegljive proizvode s takšnimi, ki se laže nabavijo v tujini. Milanski velesejem je nudil v tem oziru zelo poučno sliko. Tu so se videle možnosti uporabe impregniranega lesa tudi za predmete, za katere se dosedaj tak les ni uporabljal. Na modelih mostov, kock za tlakovanje, opreme radijskih postaj itd. iz impregniranega in naravnega lesa so se pokazale mnoge možnosti, da nadomesti les železo in druge kovine.

Na dosedaj še mirnem jugovzhodu Evrope se opaža stremeljenje ohranitve dosedanjih zvez in pridobitve novih trgov. Tu se križajo mnogi interesi uvoznih držav iz teh krajev ter želja za uveljavitvi in razširitvi obstoječih zvez. Tako hoče Nemčija vzdržati in ev. še razširiti svoje dosedanje trgovino. To prizadevanje pa skuša onemogočiti Anglija, ki je v ta namen ustanovila veliko družbo za trgovino z balkanskimi državami. Ta družba je že začela delati, na rezultate njenega dela pa bo treba še počakati.

Še nepoznan faktor za balkansko trgovino je Sovjetska Rusija. S trgovinsko pogodbo, ki jo je sklenila z Bolgarsko in trgovinsko pogodbo, ki jo je pred kratkim sklenila z našo državo, je stopila Sovjetska Rusija na Balkan. Kakšne so ruske potrebe in namere z lesom in kako se bodo organizirali transporti surovin, se bo videlo šele sčasoma. Same balkanske in podonavske države pa si prizadevajo da z medsebojnimi dogovori rešijo izvozne težave svojih dežel. To dokazujejo zadnja madžarsko-jugoslovanska, slovaško-madžarska, madžarsko-grška pogajanja ter tudi zasedanje

Gospodarskega sveta Balkanske zveze, ki se začne te dni.

Romunski lesni izvoz je padel v januarju v primeri z lanskim letom za 37 odstotkov. Vzrok je v prvi vrsti v transportnih težkočah, dočim je izvoz v levantske dežele narasel, ker tu ni bilo transportnih težkoč. Cena lesu je narasla samo za vrste, ki se potrebujejo za vojsko. Tudi cena celuloze se je v manjši meri podražila. Zelo je bila zadeta Romunija, ker je odpadla možnost kupčevanja čez Poljsko. Zelo je nadalje trpel romunski izvoz zaradi priključitve Podkarpatske Rusije Madžarski. Novi kraji so dali Madžarski velika gozdna bogastva in sedaj posebna madžarska strokovna komisija proučuje vsa nova lesna bogastva ter pregleduje vsa gozdna podjetja. Madžarska se je Grški zavezala, da ji bo dobavila velike količine trdega lesa, ki jih bo plačala Grčija v svobodnih de-

XV. redni občni zbor Ljubljanske borze za blago in vrednote

bo 28. maja 1940. ob 16. v borznih prostorih v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 27 (Trgovski dom), II. nadstropje, s tem dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednikov, določitve treh overovateljev zapisnika in dveh zapisnikarjev.
2. Poročilo borznega sveta o poslovnem letu 1939.
3. Poročilo finančnega odbora.
4. Odobritev bilance in porazdelitev razrešnice borz. svetu.
5. Volitev: a) šestih članov borznega sveta; b) petih članov finančnega odbora; c) dvanajstih članov borznega razsodišča.

Če bi bil občni zbor nesklepčen, bo drug občni zbor 30. maja 1940, ob istem času in z istim dnevnim redom, ne glede na število zborovalcev.

Svet Ljubljanske borze za blago in vrednote v Ljubljani,
dne 14. maja 1940.

Predsednik:

Dr. Ivan Slokar l. r.

Tajnik:

Jože Kovač l. r.

vizah. Po povprečnem računu je dobila Madžarska s Karpatsko Ukraino 1.076.000 katastralnih jutrov gozda. Iglastega drevja je v teh gozdovih samo 28%. 80% vseh teh gozdov je državna last. To bi bil kratek pregled stanja na lesnih trgih. Pripomniti pa je treba, da se razmere zaradi naglih vojnih dogodkov tudi zelo spreminjajo in da bo jasna slika mogoča šele kasneje.

Brezmesni dnevi

Nejasnost v uredbi o varčevanju z živili

Ze več kot teden dni se izvaja uredba o varčevanju z živili, ki se na zunaj najbolj vidno izraža v tem, da so tudi v naši, sicer tako bogati agrarni državi uvedeni brezmesni dnevi. Ker se iz naše države izvažajo velike množine živine v inozemstvo, predvsem v Nemčijo in Italijo, se je začelo polagoma čutiti doma ne ravno pomanjkanje mesa, pač pa je nastala skrb za bodočnost, da bi se sčasoma število živine in drobnice preveč skrčilo. Zato je vlada izdala uredbi, ki predvsem omejuje klanje živine, t. j. goved, telet in svinj. Vidi se, da je bila uredba izdana na hitro roko, ker je v njej precej nejasnosti, ki jih bo treba v najkrajšem času odpraviti, da se ne pripetijo po nepotrebnem nesporazumevanja.

Tako pojasnjuje sedaj banska uprava, da se ob brezmesnih dnevih, to je v torkih in petkih, sme klati živina, izvzemši ona, ki je izrečno prepovedana. Živali, ki v uredbi niso navedene, se smejo klati in brez omejitve meso prodajati ter v gostilnah iz njega prirejati jedi. Klati se torej do nadaljnjega smejo brez omejitve drobnica, kakor ovce, ovni, jagnjeta, koze, kozli, kozlički, perutnina, ribe itd., pa tudi konji, osli itd. Uredba se nanaša glede prodaje in prirejanja jedil le na sveže meso, nikakor pa ne na prekajeno (suho) svinjsko meso, ki je torej povsem prosto. Kar velja glede mesa, velja glede porabe tudi za

drob, slanino, mast itd. Klati se smejo, kar se tiče svinj, le mlade živali, pujski.

Je pa še nekaj nejasnosti, ki jih kaže čimprej pojasniti. Tako se ne strinjajo pojmi, ki jih imamo o teletih mi in pa na jugu države. Pri nas smatramo za tele mlado govedo, v starosti do kakih šestih tednov, ki še sesa, dočim velja na jugu za tele še govedo do kakih šestih ali sedmih mesecev. Treba je popolnoma natančno določiti, do katere starosti se teleta ne smejo klati. Ravno tako uredba ne govori o tem, ali sta torek in petek brezmesna dneva, tudi če je ta dan praznik, ali pa se ta dan sme meso prodajati. Tudi tu je treba jasnosti, da ne bodo potem sitnosti.

A. B.

Tobačne razstave naše Monopolske uprave,

ki jih zadnja leta redno prireja na pomladanskem velesejmu v Ljubljani, so postale zelo priljubljene in zaradi svoje odlične sestavljenosti dobro služijo propagandi porabe tobačnih izdelkov. Tudi letos bomo na ljubljanskem velesejmu od 1. do 10. junija imeli veliko reprezentativno razstavo tobaka in tobačnih izdelkov. Za to priliko bodo prišle v promet iz posebne vrste tobaka izdelane razstavne cigarete, ki ne bodo nič dražje od cigaret istih imen v navadni prodaji. Naprodaj bodo samo za časa ljubljanskega velesejma v trafiki na sejmišču.

Gospodarska pogajanja z Nemčijo bodo v kratkem zaključena

Delo jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora v Beogradu bo v kratkem zaključeno, kakor se poroča iz Beograda. Definitivno besedilo protokola o sedanjem zasledanju je že sestavljeno.

Po prejetih informacijah ni pričakovati od sedanjega zasedanja odbora kakšnih posebnih izprememb v trgovinskih odnosih med Nemčijo in Jugoslavijo. Glede kontingentov so bile sklenjene le neke manjše izpremembe, ki so bile potrebne z ozirom na sedanje razmere. Glede uvoza iz Nemčije bo nekaj novih določil, ki naj olajšajo ta uvoz. Tudi glede plačilnega prometa ne bo posebnih izprememb. Sekcija, ki je o tem vprašanju razpravljala, je že dokončala svoje delo ter bo ostal tečaj nemške klirinške marke na naših borzah neizpremenjen. Nemški delegati tega vprašanja sploh niso spravili na dnevni red.

Tuja propaganda in nevtralne države

Čim bolj se poostrejuje vojna, tem bolj se povečuje tudi vojna propaganda. Zlasti pa je ta namenjena manjšim nevtralnimi državam, ki se vedno bolj silijo, da se priključijo eni vojskujočih se skupin. Zaradi te propagande doživljamo tudi to izredno in ne preveč razveseljivo čast, da se oficijalno širi naša govorica tudi iz držav, o katerih kaj takšnega ne bi nikdar pričakovali. Prvič v svoji zgodovini smo sedaj prišli do tega, da tega priznanja našega jezika ne moremo biti veseli. Preočito je kopito propagande v tem priznanju.

Toda ta propaganda, čeprav je njen namen še tako očiten, deluje tudi na mnoge naše ljudi. Vendar pa more zavesti te ljudi, ki si ne postavijo vprašanja, kaj je zadnji razlog te propagande. Ali se morda priznava naša govorica zato, da bi se pomagalo tujim silam in veselili ali pa se priznava zato, da bi mi delali tlako za tujo silo?

Zato se je vedno treba vprašati, kadar človek naleti na to propagando: Odkod nakrat ta ljubezen do našega jezika? Kaj pa je pravi vzrok te nenadne ljubezni. Tako se treba vprašati in tuja propaganda izgubi svojo silo.

Hrvatski potniki za skupno organizacijo vseh trgovskih potnikov

V Zagrebu je bila te dni skupščina Združenja trg. potnikov in zastopnikov, ki jo je vodil namesto obsolega predsednika Ise Kerna podpredsednik Srećko Oehm. Ta je pozdravil vse navzoče, zlasti pa zastopnike oblasti. O delu združenja je poročal tajnik Albahary. Njegovo poročilo, ko tudi blagajniško poročilo je sprejela skupščina soglasno. Na zboru se je posebej naglasil uspeh, ki so ga trg. potniki po dolgem boju dosegli, da so dobili ugodnosti na železnicah. Združenje je lani zaključilo 15. leto svojega poslovanja. Iz svojega premoženja je kupilo hišo na Medveščaku. Združenje je posredovalo, kjer je le bilo potrebno, v korist svojih članov. Nato so bila spreminjena pravila ter se združenje imenuje v bodoče: Združenje trgovskih potnikov in zastopnikov banovine Hrvatske v Zagrebu. Nato so bile volitve ter je bil ponovno izvoljen za predsednika Isa Kern. Na predlog predsednika je skupščina sprejela predlog, da novi odbor zopet dela na to, da se ustanovi zveza združenj trgovskih potnikov in zastopnikov, v kateri naj bi se včlanila vsa tri združenja, ki danes obstojajo, t. j. zagrebaško, beograjsko in ljubljansko. Na ta način bi se uspešneje zastopali interesi trgovskih potnikov.

Uredba o pomožni vojski državne obrambe

V pravem času je bila objavljena uredba z zakonsko močjo o pomožni vojski državne obrambe. Kakor da so odgovorni činitelji slišali stari rimski opomin: Caveant consules!

Ta uredba ima namen, da organizira vse osebnostne in materialne vire naše države, da morejo pravočasno služiti potrebam vojske. Kajti današnja vojna je vojna vseh načinov in se vodi z vsemi sredstvi. Vse mora služiti potrebam vojnega stroja. V ta namen pa se morajo vsa sredstva pravočasno organizirati in ljudje tudi uvežbati, da bodo mogli izvrševati tudi težje naloge. Totalitarne države so mnogo pred vojno v celoti organizirale vse svoje vire moči. Tudi druge države so sledile njih primeru, čeprav nekatere nekoliko pozno, ko se je vojna že začela.

Naša nova uredba določa, da mora vse prebivalstvo biti v primeru vojne in tudi mobilizacije v pomoč vojski, da se s tem poveča njen vojni potencial. Predvsem se mora vojska spopolniti z vsemi za vojno službo sposobnimi, a tudi s potrebnimi neborci za etapno službo. A tudi v zaledju mora vse brezhibno funkcionirati, da bo s tem vojna na fronti vedno z vsem potrebnim oskrbljena. Vse gospodarstvo in vse prebivalstvo mora služiti hitremu oskrbovanju vojske na fronti. Vse prebivalstvo od dovršenega 16. pa do 70. leta mora obvezno služiti državi v primeru vojne, in sicer v onih panogah, za katere jih določi državna oblast z ozirom na njih sposobnosti. Delavci so zavezani do 65. leta v delovni službi te pomožne vojske. V kategorijo zavezancev te vojske spadajo vse panoge gospodarstva, industrije, kmetijstva, delničarstva, sploh vsega delovnega življenja v zaledju. Ves produkcijski sistem države se mora usmeriti v pomoč vojski. Zato se bodo vse panoge javnega in gospodarskega življenja organizirale pod kontrolo vrhovnega poveljništva državne obrambe, ki je v ta namen že izvršila vse potrebne priprave.

To delo bo imele velikanski obseg. V prvi vrsti se bo izvedla evidenca vseh zavezancev po novi uredbi. Sestavila se bo kartoteka, ki jo bodo vodili posebni organi upravne oblasti pod strogim nadzorstvom državne obrambe. Najvažnejše kategorije zavezancev, zlasti vojnih specialistov, strokovnjakov in intelektualcev se bodo najbrže centralizirale pri samih vrhovnih komandah, ki bo te zavezance uporabila z ozirom na njih sposobnosti.

Vojska na fronti in neborbena vojska v zaledju ne spadate v to pomožno vojsko. Zato pa spada v njo vse gospodarstvo z vsemi svojimi panogami, zlasti pa vojna industrija ter ona, ki se bo v primeru vojne spremenila v vojno. Vrhovna komanda bo skrbela, da bo dosegla kapaciteta teh podjetij čim večji uspeh.

Delo rudarske industrije je podobnega značaja. Pa tudi kmetijstvo bo pod kontrolo državne obrambe ter bo pomožna vojska tudi v kmetijstvu kategorizirana ter ji dodani potrebni strokovnjaki in kmetijski delavci. To velja tudi za komunikacijska sredstva ter sploh za vsako delo, ki more biti koristno za vojsko. Tudi oskrba ljudstva bo pod nadzorstvom in določene kategorije pomožne vojske bodo pri organizaciji prehrane in dobave živil zlasti v pasivne kraje nudile posebno učinkovito pomoč. Zlasti se bo gledalo na to, da vlada pri določevanju strokovnih organov za to službo socialna pravičnost, da se najprej eliminirajo s frontne službe starejši strokovnjaki in nadomestijo z mlajšimi ljudmi. Tudi denarni

potencial države, javnih in zasebnih ustanov, a tudi vseh državljanov mora biti v službi državne obrambe. Tu ne smejo biti nikaki ozirom! To velja zlasti za plemenite kovine, zlato in devize, ki bi jih država potrebovala za vojne namene.

Uredba o pomožni vojski zadeva v vse panoge gospodarstva in javnega življenja, toda le v primeru vojne. S tem pa je tudi že povedano, da je potrebna in zato

tudi pravična, ker bo dvignila moč vseh nas. Ta pomožna vojska nam bo organizirala vse gospodarstvo v primeru vojne, poleg tega pa tudi zavarovala naše zaledje, zlasti pred udarnimi četami iz zraka, ki jih sedaj vse vojske organizirajo in ki se iznenada pojavljajo v zaledju na najbolj važnih točkah.

Nova uredba je izpopolnila vrzel v našem obrambnem sistemu ter se bo izvajala hitro in intenzivno. (Nova Riječ)

V zaščito našega vinarstva

Odločne zahteve vinogradnikov po zboljšanju vinogradov

Eden glavnih pridelkov severne Slovenije je vsekakor vino, od katerega živi na tisoče ljudi. Z vinom ima opraviti mnogo naših trgovcev in drugih gospodarstvenikov, ki so zainteresirani na prosperiteti te važne panoge poljedelstva v Sloveniji. Če ima kmet denar, potem uspevajo tudi druge panoge našega narodnega gospodarstva. Za severno Slovenijo se da ta izrek izraziti bolj nazorno s tem, da bodo uspevale tudi druge panoge gospodarstva, ako bodo dobro obrodili vinogradi in ako pridobivajo vina ne bo prehudo obremenjeno. Zato je razumljivo, da naši gospodarski krogi s pozornostjo zasledujejo vse, kar je v zvezi z vinarstvom.

Naše vino, zlasti v severni Sloveniji, kakor v okolici Maribora, Ljutomeru, Ormožu, Haloz, Bizeljske, Dolenjske itd., je povsod čislano in so ga pred vojno ogromne množine izvažali v Avstrijo, na Češko, tudi v Nemčijo in Francijo. Po vojni so se razmere zaradi novega zemljevida Evrope temeljito spremenile. Slovenskemu vinogradniku v Jugoslaviji tla nikakor niso z rožicami posuta, in naš kmet mora dostikrat napeti vse sile, da svoj pridelek proda, čeprav ne po oni ceni, ki bi jo moral dobiti po kvaliteti naših vin in po trudu, ki ga zahteva vinogradništvo. Pridelovanje vina pri nas nikakor še ni na sodobni višini, in zato je razumljivo, da vinogradniki zahtevajo na pristojnih mestih potrebne podpore in uvidnosti za napredek te važne gospodarske panoge.

To stremiljenje se vidi tudi iz zahtev, ki jih je te dni postavilo Vinarsko društvo za Slovenijo, ki ima svoj sedež v Mariboru, na svojem letnem kongresu v Dolnji Lendavi. Vinogradniki so se postavili na stališče, da je treba popolnoma ukiniti vsako trošarino na vino, ker le tedaj se bo pridelek dal spraviti v denar, če s to znatno dajatvijo ne bo obremenjen. Če pa se iz fiskalnih razlogov država zaenkrat še ne more odločiti za ta korak, potem je po mnenju vinogradnikov neobhodno potrebno, da se dotlej celotna trošarina maksimira na 1 dinar pri litru. Vsekakor pa je potrebno, da se trošarina pavšalira. Direktna prodaja vina po producentu potrošniku naj bo trošarine prosta. Po naziranju društva bi bilo nujno potrebno, da se odstotek za gubitke vina v skladišču zviša od sedanjih 6% na 10% letno. Pri prevozu vina od proizvajalca v skladišče ali iz skladišča v skladišče, naj se gubitke zviša od 1½% na 5%, gostilničarju pa naj se prizna gubitke ¼% mesečno. Velike važnosti, tudi s stališča napredka tujkega prometa je, da se od vina na razstavah in vinskih sejmihi, ki jih prirejajo vinogradniške organizacije, ne pobira trošarina, ako se vino ne proda.

Vinogradniki odločno zahtevajo, da se ustanavljanje kletarskih zavodov podpre z vsemi možnimi jav-

nimi sredstvi. Zakon o vinu je treba najstrože izvajati, ravno tako je treba čimprej uveljaviti že pripravljeno uredbo o sanaciji vinogradništva, in to v smislu predlogov Vinarskega društva in banovinske uprave. Vsekakor je treba samorodnice sistematično omejiti oziroma iztrebiti.

Posebno pozornost je treba posvečati trsnitstvu. Zato naj se banovinske trsnice izdatno dotirajo iz kreditov za pospeševanje vinogradništva, da bo kmetom omogočena cenejša oddaja cepjenk določenega trsnega izbora. Banovinske trsnice morajo vinogradništvo

Vaš konkurent

prodaja
z uspehom
zobno krema
CIMEAN

z vsemi silami pospeševati, neglede na njih lastno rentabilnost, ter morajo služiti ostalemu trsnitstvu za vzor. Kontrolo trsnic je treba izvajati z vso odločnostjo, zelo potrebno pa je, da se izvede revizija trsnega izbora, zlasti za Prekmurje.

Vinograde je treba temeljito obnoviti. Po mnenju vinogradnikov je treba namestiti zadostno število vinarskih instruktorjev in nadzorovnikov. Čimprej naj se tudi izvedejo sklepi glede ustanovitve združne tovarne za proizvodnjo modre galice.

Vinogradniki so prepričani, da se bo pri nas vinogradništvo znatno dvignilo in da se bo mnogo bolj rentiralo, ako bodo pristojna mesta te zahteve, ki so vseskozi upravičene, tudi upoštevale.

Politične vesti

»Pester Lloyd« poroča, da je jugoslovanski poslanik pretekli četrtek obiskal italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana, s katerim se je razgovarjal o vseh vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Italijanski zunanji minister je pri tej priliki odločno zavrnil vse vesti, kakor da bi imela Italija napadalne namene proti balkanskim državam. Grof je dodal, da bo Italija tudi v bodoče spoštovala načela, ki so podlaga 1. 1937. sklenjenega jadranskega pakta.

Na letni skupščini bolgarskih rezervnih oficirjev v Sumenu je bila sprejeta resolucija, v kateri se naglašalo, da hoče Bolgarska ostati nevtralna. Resolucija pa hkrati

poudarja, da je Bolgarska odločena, da odbije vsak napad od zunaj.

Nemški listi pišejo v svojih komentarjih o zadržanju Italije, da je Italija že dosedaj izkazala Nemčiji velike usluge. Celotno v Parizu so priznali, da je vezan en milijon francoskih vojakov na italijanski meji zaradi stališča Italije. A tudi velik del zavezniškega vojnega brodograja mora biti zaradi Italije v Sredozemskem morju.

Iz Italije se množe poročila, da je vstop Italije v vojno neizogiben. Samo še o tem se ugiba, kdaj se bo to zgodilo.

Švicarski listi znova poročajo, da je res, da so sovjetski diplomati v evropskih prestolnicah povedali vsem vladam veseli, da želi sovjetska vlada, da se ohrani na Balkanu mir. Ni pa poslala sovjetska vlada zaradi tega nobene posebne note, toda tudi to ustno sporočilo je doseglo svoj namen. Nemška vlada je rada obljubila sovjetski vladi, da njene politike miru na Balkanu ne bo motila in da bo v tem smislu vplivala tudi na Italijo.

Francozi in Angleži poročajo, da je Arras zopet v njihovih rokah. Nadalje poročajo, da so prodrli že v predmestja Amiens in da je bilo mesto Abbeville zasedeno le od nemških motociklistov. Silno hudi boji so bili pri Cambraiu. Nemci poročajo, da so bili angleški poskusi, da bi prebili nemško fronto pri Cambraiu, odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Pri Arrasu so bili angleški tanki odbiti. Pri Montmediju so Nemci svojo ofenzivo ustavili. Položaj na fronti je še vedno nejasen, vendar pa vse kaže, da se je položaj za zavezniške nekoliko popravil.

Najnovejša nemška poročila pravi, da so nemške čete razširile klin med francosko vojsko in zavezniško vojsko v Belgiji, da se je klin razširil v četverokotnik Abbeville—Boulogne—Valenciennes—Rethel. Nemške čete so po tem poročilu prodrele 40 km zapadno od Arrasa do Saint Pola.

Fronta zapadno od Valenciennesa in St. Quentin je bila očitno od francoskih čet le silno slabo zasedena, ker so mogli celo manjši nemški motociklistični odredi prodreti skoraj neovirano zelo daleč. Fronta je tu zato zelo nejasna in tudi nemško vodstvo ni moglo takoj popolnoma zasesti ozemlja, kamor so prodrli nemški motociklisti in padalci.

Najnovejša francoska poročila pravijo, da so francoske čete prodrele do predmestja Cambraia in da se vodijo tu ogrožene bitve. Velika francoska protiofenziva pa se še ni pričela.

Winston Churchill je izjavil v parlamentu, da so nemški oklopni avtomobili prodrli skozi vrzel v francoski fronti in da sedaj skušajo uničiti zvezo zavezniške armade v Belgiji z ostalo vojsko. Abbeville je v sovražnih rokah. Hude borbe se vodijo okoli Boulogne. Kakšen bo izid teh bojev, še ni mogoče reči, morejo pa nastati resne posledice. Gen. Weygand že vodi operacije vse zavezniške vojske. (Z letalom je obiskal tudi že bojščice v Belgiji.)

Poveljnik nemške 6. armade gen. Reichenau je izjavil novinarjem, da se odločena bitka na zapadnem bojišču še ni pričela. To, kar je bilo, dosedaj, je le predigra. To je bil šele prvi stik s sovražnikom, ki svojih glavnih sil sploh še ni poslal v boj. Nemške izgube v tej ofenzivi znašajo nekaj manj ko 10 odstotkov. Nemčija si ne dela nobenih iluzij in tudi ne slavi prežgodnjih zmag. Dobro vemo, da se glavna bitka šele pripravlja. Gen. Reichenau je nadalje dejal, da se čudi, zakaj so poslali zavezniški tako malo letal v boj. Menda štejejo svoje letalstvo za glavno bitko.

Precej podobno piše tudi italijanski list »Resto del Carlino«, ki razpravlja o vprašanju, kdaj bo vstopila Italija v vojno. List pravi, da je sicer res, da dosega Nemčija vsak dan nove uspehe, toda ne sme se trdit, da bi bila sedanja bitka že odločilna za izid vojne. Treba bo še velikanskih naporov. Dveh takih velikanskih imperialističnih sil kakor sta Francija in Anglija ni mogoče premagati z enim samim udarcem. Zato bo imela Italija še mnogo priložnosti, da si pridobi slavo. Vsak Italijan naj se zaveda, da bosta končno zmago izvajala Mussolini in Hitler.

Švedska vlada demantira vesti, da bi od nje neka vojskujoča se država zahtevala svoboden prehod za svoje čete in municijo.

Madžarska je mobilizirala dva armadna zbora. Romunija je nato vpoklicala še 200.000 mož pod orožje, da šteje danes romunska vojska že 1.600.000 mož. Časopisi poročajo, da je poslala sovjetska vlada čete na madžarsko mejo. Tudi Slovaška je mobilizirala 15 letnikov.

Madžarska vlada demantira vesti nekaterih listov, da bi Madžarska sklenila vojaško zvezo z Nemčijo. O takšni zvezi ji ni nič znano.

Pariski prefekt je odredil, da se zaprejo vsa zabavišča in vsa plesišča v Parizu.

Denarstvo

Tečaj izseljenskih deviz bo zboljšal

»Jugoslov. Kurir« poroča, da je bilo na pristojnem mestu sklenjeno, da se zboljša tečaj deviz, ki jih pošiljajo v državo naš izseljenci. S tem bi se ne samo prav znatno pomagalo rodbinam izseljencev, temveč bi imela država od tega tudi dobiček, ker je jasno, da bi izseljenci v večji meri pošiljali devize, če bi bil njih tečaj tudi ugoden. To vprašanje bo baje rešeno že v najbližjih dneh.

Obrestovanje dinarskih terjatev tujcev

Devizna direkcija Narodne banke je izdala naslednjo okrožnico: Na predlog deviznega odbora je izdal finančni minister naslednji odlok: 1. Pooblaščen zavodi za poslovanje z devizami in valutami (I), pri katerih edino smejo imeti tujci svoje dinarske terjatve, morajo predhodno dobiti pismeno dovoljenje devizne direkcije Nar. banke za vse primere, ko hočejo tujemu lastniku kakršne koli dinarske terjatve dati na razpolago obresti od dotičnih terjatev. 2. Pooblašča se devizna direkcija, da izda potrebna navodila. Te je direkcija tudi izdala in se glase: Za dinarske terjatve tujcev pri pooblaščenih zavodih se ne smejo odobravati v računih niti izplačevati nobene obresti, če se ne dobi prehodno dovoljenje devizne direkcije. To velja tako za dinarske terjatve na računih »internih«, ko tudi »transfernih« in »blagovnih« računih ter vseh ostalih kategorij. Najkasneje do 20. maja se morajo pooblaščen zavodi, ki imajo na računih dinarske terjatve tujcev, obrniti na devizno direkcijo s posebno prošnjo, v kateri morajo navesti: ime tujega upnika — lastnika računa, kraj njegovega bivališča, znesek terjatve, svojstvo tuje terjatve, dosežena obrestna mera, prošnja za dovoljenje plačila obresti. Od 1. junija dalje je prepovedano denarnim zavodom vračunavanje obresti v kateri koli obliki v dinarske terjatve tujcev, če si niso prej prijale pismenega dovoljenja devizne direkcije z izrečno navedbo obrestne mere, ki se naj uporabi.

Zvišanje vrednosti zlate podloge v Romuniji

Vlada Tatarasca je izdala dekret o zvišanju vrednosti zlate podloge, istočasno pa se je tudi dogovorila

z Narodno banko o uporabi s tem doseženega dobička. Cena za kilogram čistega zlata je bila zvišana za nad 40%, t. j. od 153.333 na 230.000 lejev. Po izkazu Romunske narodne banke se je s tem zvišala vrednost zlate podloge od 21 na 31,5 milijarde lejev. Dobljeni dobiček se bo razdelil takole: 5,5 milijarde lejev se uporabi za kritje tekočih državnih dolgov,

o tanek pa se uporabi za namene oborožitvenega sklada. Ker je po zakonu predpisano 35 odstotno kritje, bo imela sedaj Romunska narodna banka možnost, da zviša oblok bankovcev.

V Zagrebu se je ustanovil sindikat upnikov blokiranih španskih terjatev. Sindikat bo skušal doseči, da se te terjatve že enkrat izplačajo.

Sindikat vodi tajnik Marko Mautner. Upnike blokiranih terjatev v Španiji poziva sindikat, da mu prijavijo svoje terjatve. Naslov sindikata: Zagreb, palača borze, soba 5.

Maja meseca je prišlo v Združene države Sev. Amerike zlata za 51,8 milijona dolarjev iz Nizozemske, 14,6 milijona iz Anglije, 9,2 milijona iz Južne Afrike in 0,7 milijona iz Indije.

Lep dobiček

Nabavljialne zadruga državnih nameščencev v Mariboru

Našo javnost, zlasti pa naše gospodarske kroge naravno zanima, kako se razvijajo razne nabavljialne zadruga, ki jih je v naši državi, zlasti pa v Sloveniji, vse polno. Nihče ne zamerja javnim nameščencem, da sežejo v bednem položaju, v katerem se nahajajo zaradi nezadostnih prejemkov, po samopomoči, po združništvu. Ako bi javna roka, v prvi vrsti država, plačevala svoje nameščence tako, kakor to po svojem delu, po svoji vestnosti in po svoji potrebi zasluži, potem ne bi potrebovali svojih zadrug in naši trgovci in obrtniki ne bi imeli tako hudega konkurenta, kakršen je dandanes nabavljialno združništvo. V naslednjem navajamo kot primer nekaj števil, iz katerih je razvidno, zakaj naše trgovstvo tako zelo nasprotuje nabavljialnim zadrugam.

Kot primer navajamo Nabavljialno zadrugo državnih nameščencev v Mariboru, ki je ena največjih zadrug te vrste v državi in ki je imela konec lanskega leta 5468 članov, 181 več kot pred enim letom. Ta zadruga se je pred nekaj leti odrekla ugodnostim, ki jih ji v finančnem oziroma davčnem pogledu nudi združni zakon, zato pa ni vezana na to, da sme prodajati le neluksuzno blago, temveč tudi dražje predmete in sme odajati blago tudi nečlanom. Ta zadruga je torej v načinu poslovanja bolj ali manj enaka privatnim trgovskim obratom.

Zadruga je imela lani prometa nad 25 milijonov dinarjev in to v hudih časih, ki jih sedaj preživlja ves svet. Tudi Nabavljialna zadruga občuti težo razmer in ji zlasti primanjkuje gotovine, ker postavljajo dobavitelji strožje dobavne pogoje in je treba večinoma plačati račune takoj ali pa celo pred dobavo. Zadruga je skušala obdržati stare cene do konca preteklega leta, potem pa je morala

začeti cene zviševati, ker enako postopajo tudi dobavitelji. Zdruga kreditu svojim članom ni znižala, vendar je jela strožje izterjevati dolgeve, v glavnem račune za kreditirano blago. Kosmat dobiček je znašal lani okroglo 3.116.000 dinarjev, čisti dobiček pa 201.000 dinarjev. Ristorno, t. j. odstotki, ki se članom vrnejo po obsegu nakupljenega blaga v preteklem letu, se bo naknadno določil. Zadržna leta je ristorno navadno znašalo pri kreditu 4%, pri takojšnjem plačilu pa 5%. Zadruga ne prodaja članom le špecerijskega blaga, ampak tudi manufakture, kurivo, potem čevlje, šolske potrebščine itd.

Razni skladi so zelo močni in znašajo sedaj že okroglo 8.732.000 dinarjev, od teh rezervni fond 3.476.000 in posmrtninski fond 2.512.000 dinarjev.

Blaga je bilo konec leta razmeroma malo v zalogi, ako upoštevamo promet, ki ga izkazuje zadruga. Vrednost blaga je znašala 6.776.000 dinarjev, od tega špecerija 3.469.000 in manufakture 3.060.000 dinarjev. Dolžniki, večinoma člani za prejeto blago, so dolgovali 3.612.000 dinarjev. Precejšnjo vrednost predstavljajo po nabavni ceni nepremičnine Nabavljialne zadruga, Dom na Rotovškem trgu s prodajalno, vodstvom, restavracijo in pekarno figurira v bilanci z zemljiščem v Cvetlični ulici vred, kjer je velika zaloga kuriva, v višini 2.026.000 din, posestvo Meljski dvor v predmestju Melju pa z 1.828.000 din. Upravni stroški so lani znašali 2.225.000 dinarjev, od tega več kot polovica plače in doklade osebu. Zaposlenih je sedaj pri zadrugi 87 oseb, in sicer 14 v pisarni, 44 v trgovini, 6 v pekarni, 12 v restavraciji, potem 4 šoferji itd. Bilančna vrednost premičnin (inventarja, vozil itd.) znaša 1.685.000 dinarjev.

Močan obisk ima vedno zadruga restavracija, zlasti ob petkih, ko so na jedilniku ribe. Gostilne ne posečajo le člani, ampak tudi v zelo velikem številu nečlani. Prometa je bilo lani v restavraciji nad 1.543.000 dinarjev, znesek, ki ga navadno dosega le restavracija.

Velika skrb za dobre ceste

Počastitev zborničnega svetnika Ferda Pinterja v Mariboru

Skrb za dobre ceste je že par let gonilna sila vseh naših gospodarskih krogov, saj je od tega odvisen v izredno veliki meri gospodarski napredek naših krajev. Trgovske organizacije, industrijski krogi, obrtniki, tujskoprometne organizacije, Avtomobilski klub in še druge korporacije pri vsaki priliki naglašajo, da je treba naše ceste temeljito popraviti in jih usposobiti za mednarodni avtomobilski promet. Zlasti agilen je v tem pogledu Avtomobilski klub, sekcija Maribor, ki vedno vrta in vrta na vseh pristojnih mestih in je tudi nekaj v tem pogledu že dosegel.

Mariborski sekciji je do lanskega leta stal nepretrgoma 13 polnih let bivši večletni predsednik Zdrugaženja trgovcev za mesto Maribor, zbornični svetnik g. Ferdo Pinter na čelu. Ponovno izvolitev je odklonil, ker ga drugi posli preveč ovirajo. Njegov naslednik je sedaj bivši poslanec in ena glavnih gonilnih sil gospodarstva v severni Sloveniji, g. Anton Krejčič, ravnatelj tvornice za dušik v Rušah.

V znak priznanja za zasluge, ki si jih je stekel odstopivši predsednik mariborske sekcije Avtomobilskega kluba g. Pinter, ga je beogradska centrala kluba izve-

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

cije z zelo velikim obratom. Tudi pekarna ima velik obrat, skoraj 804.000 din. Posmrtninski fond za člane znaša že nad 2 in pol milijona dinarjev in izplačuje letno na posmrtninah nad pol milijona din.

Navedli smo le bežno nekaj števil, iz katerih je razvidno, kakšen obseg so pri nas že zavzele nabavljialne zadruga drž. nameščencev.

A. B.

lila za častnega člana, počastitev, ki jo Avtomobilski klub le zelo redko podeljuje. Te dni je imela mariborska sekcija kluba svoj občni zbor, na katerem je bila g. Pinterju izročena krasna diploma častnega članstva, delo akademskega slikarja prof. Kosa. Slavljenec je v odgovoru na izvajanja predsednika g. Krejčiča, ki mu je k počastitvi prisrčno čestital, zatrjeval, da bo za zboljšanje motorizma v Jugoslaviji, v prvi vrsti pa za modernizacijo naših cest, še nadalje deloval z nezmanjšano odločnostjo, dobro se zavedajoč, da dviga gospodarstva pri nas ne bo, dokler bodo naše ceste še nadalje v tako dezolantnem stanju.

Nove dobave angleškega premoga Franciji

Med Francijo in Anglijo je bila sklenjena nova pogodba o angleških dobavah premoga Franciji. Nova pogodba je postala potrebna, ker je Francija zasedbo Nizozemske in Belgije izgubila dve važni dobavitelji premoga. Skupno sta Belgija in Nizozemska dobavljala Franciji na leto okoli 5 milijonov ton premoga. Skupno s prejšnjimi dobavami se bodo sedaj zvišale angleške dobave premoga Franciji na 20 milijonov ton.

H. N. Casson:

Business

(Prevedel Ivo Zor)

Naš prvi aksiom postavlja načelo, da ni nobena kupčija mogoča, ne da bi sodelovali vsaj dve osebi. Robinson Crusoe ni mogel napraviti nobene kupčije na svojem samotnem otoku, dokler ni prišel Petek. Kupčija ni igra, ki bi jo mogel igrati poedinec. Nikakor se ji ne moremo posvetiti, če smo sami. Človek vendar ne more sam od sebe nič kupiti ali samemu sebi kaj prodati. Če iz katerega koli vzroka z desnico vzame, kar je bil z levico dal, ni napravil nobene kupčije.

Ako si je bil kmet ustrojil kožo in si nato napravil iz nje škornje, ni sklenil nobene kupčije. In če je isti kmet skupno s svojo ženo izdelal dva para škornjev za svojo in njeno porabo, še vedno ni napravil kupčije. Naš kmet pa je dal svoj izgotovljeni par škornjev sosedu za 5 litrov žita. Vidiš, šele to je bila kupčija.

Vidimo torej, da je bistvo vsake trgovine zamenjava dveh predmetov zaradi koristi oziroma udobnosti vsake izmed obeh strank.

Število ljudi, ki so lahko udeleženi pri isti kupčiji, je popolnoma neomejeno. Tisoč delavcev je lahko sodelovalo pri izdelavi klavirja, ki ga zamenjamo za avtomobil, na katerem je delalo drugih tisoč delavcev.

Vendar pa sta delo in kupčija dve različni reči. Marsikateri industrijec je bil že na robu propada, ker je spregledal preprosto resnico, ki pa je silo važna, da proizvajanje še ni kupčija.

Ta ali oni predmet lahko izdeluje en sam človek. Da pa bo isti predmet stvar kupčije, sta potrebni najmanj dve osebi. Proizvajanje poslano kupčija šele takrat, kadar izdelek prodamo.

Kdor izdeluje blago po svojih osebnih nagibih in zasleduje pri tem le lastne ideje, kdor izdeluje predmete po modelih, ki že zdavnaj niso več moderni in ne ustrezajo potrebi kupcev, ta je preslišal moj prvi aksiom: »Za kupčijo sta potrebni najmanj dve osebi ali več.«

Ves svet priznava angleškemu blagu dobro in solidno kakovost. In vendar mu nečesa manjka, da bi potrebi lokalnega kupca popolnoma ustrezalo.

Angleški tvorničar se ne zna prilagoditi. To je opazilo že preveč tujih kritikov, da bi se moglo količjak podvomiti. Kaj je »sposobnost prilagoditve«? To je umetnost, razumeti in zadostiti ne samo željam, marveč vsemu duševnemu nastrojenju svojega bližnjega.

Nepobitno dejstvo je, da je angleška (pa tudi francoska) trgovina izgubila mnogo milijonov na tujem, ker proizvajalci niso upoštevali idej in običajev v krajih, koder so prodajali svoje blago.

Tvorničarji drugih držav so si pridobili te kraje samo zato, ker so jih preplavili s proizvodi, čeprav slabšimi, ki so jih pa prilagodili tem krajem. Dvomim, da bi sprejel angleški tvorničar naročilo za 100 tisoč voz na devet koles. »Kako absurdno,« bi dejal. »Voz ne potrebuje devetih koles. Takega naročila ne morem sprejeti, ker je smešno.«

Pa je vendar ta »absurdnost« le zemljepisno vprašanje. Voz, ki bi bil smešen v Manchesteru, je nekaj vsakdanjega v Braziliji. Argentinski vozovi za žito imajo osem čevljev visoka kolesa, ki niso nič mazana. Skoraj gotovo bi v Londonu ustavili promet, Argentincem pa popolnoma ustrezajo.

Nikoli ne smemo pozabiti osebe, ki predstavlja v trgovini »kupa«. Njene želje nikakor niso brez smisla, čeprav ne ustrezajo »prodajalčevim«. To je eno izmed bistvenih načel v kupčijem življenju.

Vsaka trgovska transakcija se izvede bolj ali manj v obliki dogovora. Njena neizpremenljiva priroda je, da

ima dve strani. Obe sta enako važni. Trgovina nima kakor novec dveh različnih plati: glave in grba. Pri kupčiji sta obe strani »glava«.

Trgovina je igra v dvoje. Zato bo marljivi vedno prehitel lenuha, zato se poštenost vedno bolj izplača od lopovščine, in zato tudi nobena trdka, sloneča na laži, goljufiji ali nesolidnosti, ni preživela treh rodov. Trgovina in industrija je dvoje. Na samotnem otoku izpostavljen človek je lahko industrijski genij — trgovec ne more biti. Kupčija je torej bistveno socialna zadeva, ker nas sili upoštevati želje in nagnjenja drugih.

Kakor hitro pojmujeemo važnost tega prvega aksioma, spoznamo, kako nujno potrebno je temeljito znanje v prodaji in preudarna reklama. Tudi to vidimo, da s proizvajanjem dobrega blaga naloga še ni docela izpolnjena.

Kako je blago razvesti, kako vzbuditi z njim največjo pozornost kupca, kako z blagom polaskati kupčev okus, vse to bo moral odkrivati nov, poseben poklic, ki nastaja na osnovi našega prvega aksioma. Smoter in cilj sta mu modra presoja in ocena odjemalca.

Ako bi bil profesor vede o narodnem gospodarstvu, bi šel še dalje. Rekel bi, da je aksiom, ki o njem razpravljamo, do neke meje gospodarska osnova altruizmu. Vendar pa nečem zapustiti svojega ozračja. Zadoštuje mi, da sem svojim čitateljem pri vodstvu njih podjetij ob strani in jim pomagam, da si z največjo lahkoto zjamčijo čim večji zaslužek.

Menda sem dovolj povedal o tem predmetu v dokaz, da ima trgovina tudi lahko aksiome. Vsaj eno od vsega, kar sem povedal, neovržno drži. S tem smo si pridobili trdno osnovo, na kateri lahko dalje gradimo.

Od pričetka našega proučevanja vemo, da se mora vsaka kupčija gledati z dveh stališč. Vemo tudi, da v trgovini ni nobene samovlade. Ni ga tvorničarja, ki bi imel posebno božjo pravico, s katero bi mogel prisiliti ljudi, da bi kupovali samo njegove izdelke.

Davčni svetovalec

Občinska taksa na izvoz lesa.

G. L. P. v K. —

Vprašanje: Občina K. je po sklepu občinskega odbora sklenila pobirati na izvoz vsega lesa iz svojega območja takso, ki v posameznih primerih dosega skoro eno četrtino vrednosti izvoženega lesa. Pobiranje takse utemeljuje s potrebo, da zbere potrebna sredstva za občinska pota in za stroške gozdne policije. Prosim za pojasnilo, ali je občina upravičena to takso uveljaviti.

Odgovor: Po občinskem zakonu je občina upravičena pobirati takse za katere koli namene. Pri tem ni niti dolžna, da navede, za katere namene hoče pobirati denar porabiti. Vendar je pobiranje vezano na odobritev banske uprave, katere je pri tem vezana na navodila, katere je v tem pogledu dobila od ministrstva za finance. To je namreč lani za proračune 1940./1941. odredilo, da se za pokritje izdatkov nove davčine ne smejo potrjevati. Pričakujemo, da bo banska uprava to navodilo upoštevala, izključeno pa ni, da bo uamravano takso kljub temu odobrila. — Proti taksi, če ni v skladu z Vašimi interesi, oz. ako je previsoka, morate vložiti na obdobje po § 96. zakona o občinah svoje pripombe v času, ko je bil izdelani proračun za dobo 5 dni javno razgrnjen. Vsaka oseba, ki plača v dotični občini neposredni davek, ima pravico vlagati k proračunu svoje pripombe. Ako v občini ne stanujete, oz. ne plačujete nobenega davka, nimate pravice, da vlagate pripombe. V tem primeru Vam priporočamo, da naprosite Vaše združenje, da Vas in druge lesne trgovce s primerno spomenico na bansko upravo zaščitijo.

Obveza industrijskih podjetij za vodenje knjige opravljenega prometa

G. J. B. v R. — Vprašanje:

Davčna uprava smatra mojo obrt za industrijsko, dasi se glasi obrtni list na obrt, katero sem sčasoma sicer razvil tako glede porabe strojev, kakor glede števil delavcev. Prosim za pojasnilo ali je davčna uprava res upravičena, da odloči, ali ima moj obrt industrijski značaj ali ne?

Odgovor: Po zakonu o davku na poslovni promet so vsa industrijska podjetja dolžna, da vodijo knjigo opravljenega prometa. — Vendar se vprašanje, ali ima podjetje industrijski značaj ali ne, presoja po razpisu z dne 30. marca 1940. št. 5766/III po odredbah §§ 32. do 34. zakona o obrtih. Po tem zakonu se smatrajo za industrijska tista podjetja, ki izdelujejo, predelujejo, dovršujejo ali obdelujejo proizvode z uporabljanjem delitve dela, ki zaposlujejo večje število delavcev, a vrše delo redoma z uporabo motorne sile in proizvajajo izdelke na zalogo ali po naročilu v večjem obsegu. Če je dvomljivo, ali gre pri takih podjetjih za industrijski značaj, odloči o tem po zaslišanju prizadetih zbornic banska uprava.

Uredba o prijavljanju žitnih zalog

Zadnji »Službeni list« je objavil naslednjo uredbo o prijavljanju žitnih zalog:

Člen 1. — Osebe, ki trgujejo z žitom, kakor tudi trgovinski mlinci (mlini, ki žito kupujejo) morajo osnovati žitno knjigo in jo redno voditi.

V to knjigo se vpisujejo vse zaloge pšenice, koruze, rži, ječmena in ovsu kakor tudi pšenične moke, ki jih imajo te osebe in mlinci na dan objave te uredbe v zalogi, kakor tudi vse spremembe pri teh zalogah po tem dnevu. Poleg tega se zabeležijo v te knjige tudi vsi nakupni in prodajni sklepi za tako žito z roki, krajem in cenami dogovorjenih dobav.

Trgovci, katerih zaloge oziroma katerih skupni mesečni skladi ne presegajo zneska 2000 kg žita ali moke, so oproščeni obveznosti, voditi žitno knjigo.

Člen 2. — Osebe in tvrdke, ki so po prednjem členu zavezane voditi žitno knjigo, morajo v začetku vsakega meseca, najdalj pa do 10. dne v mesecu predložiti pristojnemu občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje prijavo o stanju zalog poslednji dan minulega meseca in o sklenjenih količinah v minulem mesecu.

Po teh prijavah sestavi občno upravno oblastvo stanje zalog in sklenjenih količin za vse svoje območje in dostavi poročilo o tem stanju neposredno ministrstvu za trgovino in industrijo (oddelku za notranjo trgovino) najdalj do 15. dne v mesecu.

Člen 3. — Voditev žitne knjige in dostavljanje prijav nadzoruje občno upravno oblastvo prve stopnje. Ta nadzor opravlja upravno oblastvo po svojem okrajnem kmetijskem referentu, v mestih s pravico občnega upravnega oblastva

pa po referentu za trgovino ali posebnem referentu mestnega poštavstva.

Osebe in mlinci, ki so zavezani voditi žitno knjigo, morajo legitimiranim oblastvenim organom dovoliti pristop v vse svoje poslovne prostore in jim dati vse poslovne knjige in korespondenco na vpogled kakor tudi dati vsa potrebna pojasnila v zvezi s poslovanjem z žitom.

Oblastveni organi morajo postopati pri pregledu v mejah predpisov te uredbe in varovati podatke, za katere so zvedeli pri vpogledu, kot službeno tajnost.

Člen 4. — Osebe in mlinci iz čl. 1. te uredbe, ki se ne ravna po predpisih te uredbe, oziroma ki ne dajo točnih pojasnil ali ne dovolijo pooblaščenim organom pristopa v poslovne prostore in vpogled v poslovne knjige, se kaznujejo denarno do 50.000 dinarjev in zaporom do 30 dni.

Te kazni izrekajo občna upravna oblastva prve stopnje. Dohodek od denarnih kazni se steka v banovinski sklad za strokovni pouk po § 406. zakona o obrtih.

Člen 5. — Vse javne prometne ustanove (železnice, paroplovna in avtobusna podjetja) so dolžne voditi natančne podatke o žitnem prometu (nakladanje, razkladanje, prekladanje) in jih dostavljati v mesečnih pregledih ministrstvu za promet (za statistiko).

Člen 6. — Natančnejše določbe za izvrševanje te uredbe predpiše minister za trgovino in industrijo.

Člen 7. — Ta uredba je stopila v veljavo na dan razglasitve v »Službenih novinah« (t. j. bilo 30. novembra 1939.).

(Uredbo objavljamo znova na prošnjo mnogih interesentov.)

Cena domači masti

Na tozadevno pojasnilo kr. banske uprave sporoča Združenje trgovcev, da je maksimirana le cena domači mesarski masti. Na uvoženo mast se plača še posebej mestna trošarina in oglednina din 2.— za kg.

Kaj bo obsegala

»Razstava o zaščiti pred napadi iz zraka«? V glavnem bo imela dve skupini, t. j. aktivno obrambo in pasivno obrambo. Aktivna obramba so protiletalski topovi in strojnice, prisluskovalni aparati, reflektorji ter pripadajoči vojni park. Pasivna obramba pa bo imela muzejski del in historiat; pouk in propagando; službo javljanja nevarnosti; službo odkrivanja in uničevanja bojnih strupov; gasilstvo; skupno zaščito in zaklonišča; osebno zaščito; sanitetno službo, kamuflažo. Razstava bo na ljubljanskem velesajmu od 1. do 10. junija.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 22. maja objavlja: Uredbo o odložitvi izvršb proti civilnim osebam v vojaški službi — Uredbo o prijavljanju žitnih zalog — Pravilnik o izvrševanju uredbe o prijavljanju žitnih zalog — Pojasnilo k predpisom čl. 35 uredbe o volitvi narodnih poslancev

za narodno skupščino — Navodila Narodne banke pooblaščenim denarnim zavodom v zvezi s prometom z devizami in valutami.

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovke Marije Klinar na Jesenicah. Poravnalni sodnik dr. Bregar, poravnalni upravnik advokat dr. Miha Poličnik. Narok za sklepanje poravnave pri sodišču v Kranjski gori dne 12. junija ob 9. Rok za oglašitev do 5. junija.

Zunanja trgovina

Gospodarski svet Balkanske zveze se sestane 1. junija v Beogradu. Namera, da bi se sestal v Dubrovniku, se je opustila.

Iz Nemčije se uradno sporoča, da ni resnična vest o ustavitvi proizvodnje potniških avtomobilov v Nemčiji. V Nemčiji se še nadalje proizvajajo ti avtomobili in izvažajo v tujino v prejšnjem obsegu. Ustavljeno je sprejemanje blaga, ki se pošilja v Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg.

Romunija namerava uvesti stalno pomorsko zvezo na progi Constanza-New York. Progo bosta vzdrževala dva romunska parnika. V primeru z aprilom 1939. se je švicarski uvoz dvignil v letošnjem aprilu od 141.1 na 248.8 milijona šv. frankov, izvoz pa od 112.2 na 131.1 milijona šv. frankov.

Doma in po svetu

Predsednik vlade dr. Maček je dal krajšo izjavo o občinskih volitvah na Hrvaškem ter dejal med drugim: Občinske volitve ne morejo biti merilo za politično moč strank, ker tu odločajo tudi mnoge lokalne in osebne zadeve. To sem tudi naglasil v posebni okrožnici. Ker pa hočejo nekateri izkoristiti te volitve v svoje politične namene, češ da so izpadle te volitve proti sporazumu, treba povedati, da sta SDS in HSS dobile 90% zmago. Vse druge srbske stranke so dobile le 4% občin, a na Hrvaškem je 20% prebivalstva srbskega. To pomeni, da se je proti sporazumu izjavila samo ena petina Srbov.

Med člani pristaši glavnega odbora radikalne stranke v Sarajevu je prišlo do razkola ter je več radikalov s Petrom Aleksićem na čelu izstopilo iz krajevne organizacije. Večinoma se bodo pridružili radikalom skupine pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića.

Podpisana je bila uredba o prenosu poslov ministrstva za soc. politiko in ljudsko zdravje na banovino Hrvatsko.

Trg. minister dr. Andres je priredil slavnosten banket v čast nemške gospodarske delegacije, ki vodi pogajanja v Beogradu.

Italijanski minister za devize in valute Raffaele Riccardi je bil odlikovan z redom jugoslovanske krone I. stopnje.

Na velesajmu v Vratislavi sta odpotovala, kakor poroča agencija Avala, predsednik glavne zadružne zveze dr. Anton Korošec in podpredsednik zveze ter bivši minister Voja Djordjević. Velesajem je otvoril dr. tajnik Landfried, ki je v svojem govoru naglasil, da je geslo vratislavskega velesajma »Bitka za prehrano v vojni«. Nadalje je poudaril, da si je Nemčija zagotovila vse potrebne količine življenjskih potrebščin ter da je tudi za vse druge vojne potrebe dobro prekrbljena.

V postnem ministrstvu pripravljajo pravilnik o zvišanju telefonskih pristojbin. Novi pravilnik bi stopil 1. junija v veljavo in bi bile s tem dnem zvišane tudi telefonske pristojbine.

Za novega predsednika državnega sveta je bil imenovan dosedanj dr. svetnik dr. Radoje Jovanović, za člana drž. sveta pa bivši ban Jovan Radičević.

Ministrski svet je na predlog gradbenega ministra dr. Kreka odobril napravo ceste Maribor-Fram. Cesta bo veljala 12 milijonov din.

Z bombažem posejana površina zemlje v Južni Srbiji bo znašala letos nad 8000 ha proti 5450 ha lani. Bombaž se vedno bolj goji predvsem zaradi visoke odkupne cene.

Okoli 15 britanskih ladij in remorkerjev je zapustilo Donavo in odplulo proti Črnemu morju. Ustavili se bodo, kakor se poroča, v Carigradu.

Italijanski kralj je odlikoval maršala Göringa ob prvi obletnici nemško-italijanske zavezniške pogodbe z redom sv. Anunziata.

Švicarski in francoski listi pišejo, da ni nevarnosti, da bi se vojna zanesla tudi na južnovzhodno Evropo. Ponovno poročajo švicarski listi, da Sovjetska Rusija ne bi ostala ob strani, če bi bila napadena katera od balkanskih držav.

Angleška vlada je dobila s posebnim novim zakonom polno-

močje, da more izvajati popolno kontrolo nad vsemi osebami in njihovim premoženjem v vsej Angliji. Če zahtevajo interesi skupnosti, more vlada zapleniti vsako premoženje. Angleški parlament je nadalje sprejel zakon, s katerim se uvaža smrtna kazen za špionažo in sabotažo.

Izredni zakon, s katerim so se dejansko odpravile 1000 let stare angleške svoboščine, pozdravlja ves angleški tisk brez izjeme. Vsi listi poudarjajo, da je ves narod dolgo pričakoval, da se izdajo tako energični ukrepi.

Angleška vlada je odredila, da bodo odslej vse državne tovarne orožja in municije delale po 24 ur na dan v dveh izmenah. Nedeljski počitek se je odpravil.

Pariški dopisnik beogradske »Politike« objavila razgovor z nekim višjim francoskim generalštabnim oficijem, ki se je udeležil zadnjih bojev. Dejal je, da je sedaj vse odvisno od francoske volje in francoskih živcev. Novemu načinu vojevanja so se francoski vojniki že privadili. Prvo iznenadenje je minilo in sedaj se bore francoski vojniki uspešno proti letalom in tankom. Proti njim uporabljajo topove iz najbližje bližine. Nemške kolone pušcajo za seboj velike nezasedene prostore, kar daje francoski vojski celo vrsto prilik za posrečene bojne operacije. Tako so presenetili pred mestom, ki so ga branili, neko nemško oklopno enoto ter jo uničili. Ujeli so tudi njene komandante, ki je kasneje priznal, da je bil prepričan, da tu ni francoske vojske.

Iz Amerike so prišla prva velika letala v Anglijo. Letala so prave zračne križarke in so sama preletela Atlantski ocean.

Vsi nizozemski remorkerji in vlačilci na Donavi so prišli v nemške roke. Skupna njihova tonaža znaša 42.000 ton.

Protidraginski ukrepi na Bolgarskem so se baje posrečili, kakor se poroča iz Sofije. Cene življenjskih potrebščin so se dvignile samo za 9-35%.

Ribji dan so uvedli na Turškem. Ta dan se bodo smele jesti v vseh državnih internatih in zavodih v primorskih krajih samo ribe. Ribji dan naj bi dvignil ribarstvo v Turčiji.

Za zimsko pomoč so zbrali lanske zimo v Nemčiji 600 milijonov mark. Sedaj zbirajo na enak način za nemški Rdeči križ. Upajo, da bodo zbrali enako veliko vsoto. Sovjetska vojska šteje danes 12.600.000 vojakov in rezervistov. Če bi se vpoklicali vsi moški do 40. leta, bi šlela 21 milijonov mož.

Napoleon, vzor vseh vojskovodij in osvajalcev, je dejal: Dobljena bitka ni isto kot dobljena vojna. Nasprotno! Čim več dobljenih bitk, tem večja verjetnost, da bo vojna izgubljena, ker ne bo nikogar, ki bi mogel vojno dobiti: s slavo ovenčani zmagovalci leže mrtvi na bojiščih.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično snail obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanca do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štrake, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

BIRMANSKA DARILA

ure, zlatnina, srebrnina in optični predmeti po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar — LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA ŠTEV. 36

PROMETNA BANKA D. D.

V LJUBLJANI
STRITARJEVA ULICA 2
Telefon 21-49

Stare in nove vloge izplačuje brez vsake omejitve

Ugodni trgovski krediti
Eskompt menic -- Nakazila
v inozemstvo

Obrestovanje vlog od 4% do 5%